

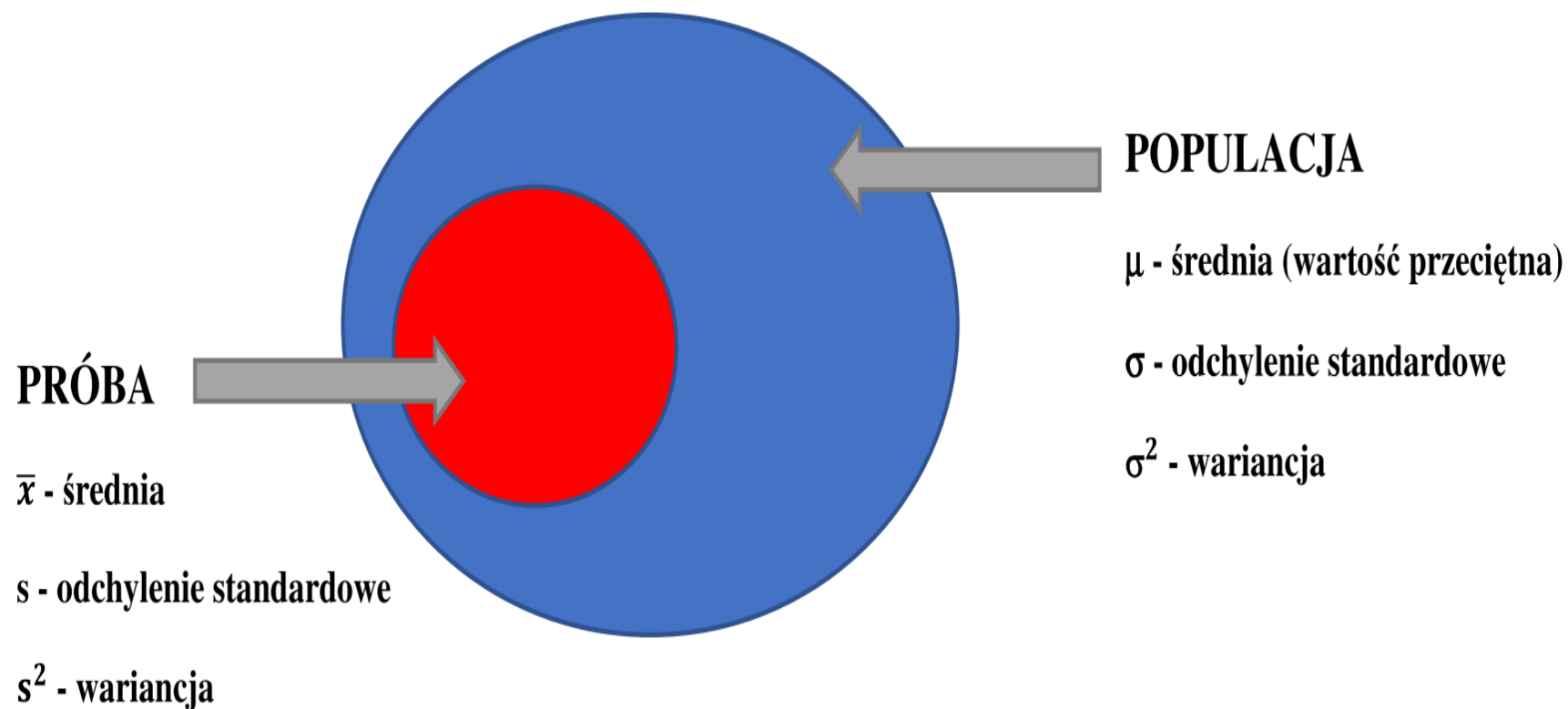

PODSTAWY PROJEKTOWANIA KONSTRUKCJI

ĆWICZENIA PROJEKTOWE

STATYSTYKA OPISOWA

POPULACJE I ZBIORY

ZMIENNA LOSOWA

Zmienna losowa

```
graph TD; A[Zmienna losowa] --> B[dyskretna]; A --> C[ciągła];
```

dyskretna

Gdy wartości zmiennej losowej X są izolowanymi punktami na osi liczbowej (obejmują skończony przedział wartości)

- *Rzut monetą*
- *Błędy przy transmisji*
- *Wadliwe układy z linii produkcyjnej.*
- *Ilość połączeń przychodzących w ciągu 5 minut*

ciągła

Gdy wartości zmiennej losowej stanowią wszystkie punkty odcinka (obejmują przedział liczb rzeczywistych)

- *Natężenie prądu w przewodniku*
- *Temperatura*
- *Ciśnienie*

STATYSTYKA OPISOWA

Statystyki opisowe

Miary tendencji centralnej

1. Modalna – M_o – inaczej Dominanta
2. Mediana – M_e
3. Średnie:
  - a. Kwantyle
    - Tercyle na 3 części
    - Kwartyle na 4 części
    - Kwintyle na 5 części
    - Decyle na 10 części
    - Percentyle na 100 części

Miary rozproszenia

1. Rozstęp (najwyżej – najniżej)
2. Wariancja (wokół średniej)
3. Odchylenie standardowe (pierwiastek kwadratowy z wariancji)

Miary symetrii rozkładu

1. Skośność (lewo i prawo stronna)
2. Kurtoza (leptokurtyczna, platykurtyczna)
3. Błąd standardowy
4. Test Kołmogorowa-Smirnowa
5. Test Shapiro-Wilka

WARTOŚĆ MODALNA

Modalna- jest to najczęściej występująca wartość w badanym przypadku.

Przykład 3. Znajdź modalną ocen na świadectwie.

2, 3, 3, 3, 4, 4, 4, 5, 5, 5, 5, 6
4 piątki

Modalna ocen na świadectwie wynosi 5.

$$D_0 = x_0 + \frac{(n_0 - n_{-1})}{(n_0 - n_{-1}) + (n_0 - n_{+1})} \times h_0$$

Gdzie:

x_0 – dolna granica przedziału dominanty

n_0 – liczebność przedziału domiananty

n_{-1} – liczebność przedziału poprzedzającego przedział dominanty

n_{+1} – liczebność przedziału następującego po przedziale domiannty

h_0 – rozpiętość przedziału dominanty (przedziały sąsiadujące muszą mieć taką samą rozpiętość)

MEDIANA

Mediana (wartość środkowa) – dzieli zbiorowość obserwacji na dwie części. Połowa jednostek ma wartości mniejsze lub równe medianie, a połowa ma wartości równe lub od niej mniejsze, jeżeli ilość uporządkowanych wartości jest parzysta, to mediana jest średnią arytmetyczną dwóch wartości środkowych.

$$m_e = \begin{cases} x_{\left(\frac{n+1}{2}\right)} & \text{gdy } n \text{ jest liczbą nieparzystą} \\ \frac{x_{\left(\frac{n}{2}\right)} + x_{\left(\frac{n+2}{2}\right)}}{2} & \text{gdy } n \text{ jest liczbą parzystą} \end{cases}$$

ŚREDNIA

Średnia arytmetyczna

Średnia arytmetyczna liczb $a_1, a_2, \dots, a_n$, to **iloraz sumy n zmiennych przez liczbę** tych zmiennych.

$$S_A = \bar{a} = \frac{\sum_{k=1}^n a_k}{n}$$

Średnia ważona

Przy założeniu, że prawdopodobieństwo uzyskania każdego z wyników a_i wynosi odpowiednio: p_i , to średnią ważoną definiuje się jako **iloraz sumy**: n iloczynów prawdopodobieństwa uzyskania wyniku przez wartość uzyskaną w doświadczeniu **przez sumę** prawdopodobieństw uzyskania poszczególnych wyników.

$$S_W = \frac{\sum_{k=1}^n p_k a_k}{\sum_{k=1}^n p_k}$$

Średnia geometryczna

Średnia geometryczna, nazywana również ważoną średnią geometryczną liczb $a_1, a_2, \dots, a_n$, jest to pierwiastek n -tego stopnia z iloczynu n liczb a_k :

$$S_g = \sqrt[n]{\prod_{k=1}^n a_k}$$

ŚREDNIA

Średnia harmoniczna

Średnia harmoniczna, zwana również ważoną średnią harmoniczną, jest to iloraz ilości pomiarów, których jest "n", dla których liczymy tą naszą średnią, przez sumę odwrotności tychże liczb:

$$S_H = \frac{n}{\sum_{k=1}^n \frac{1}{a_k}}$$

Średnia kwadratowa

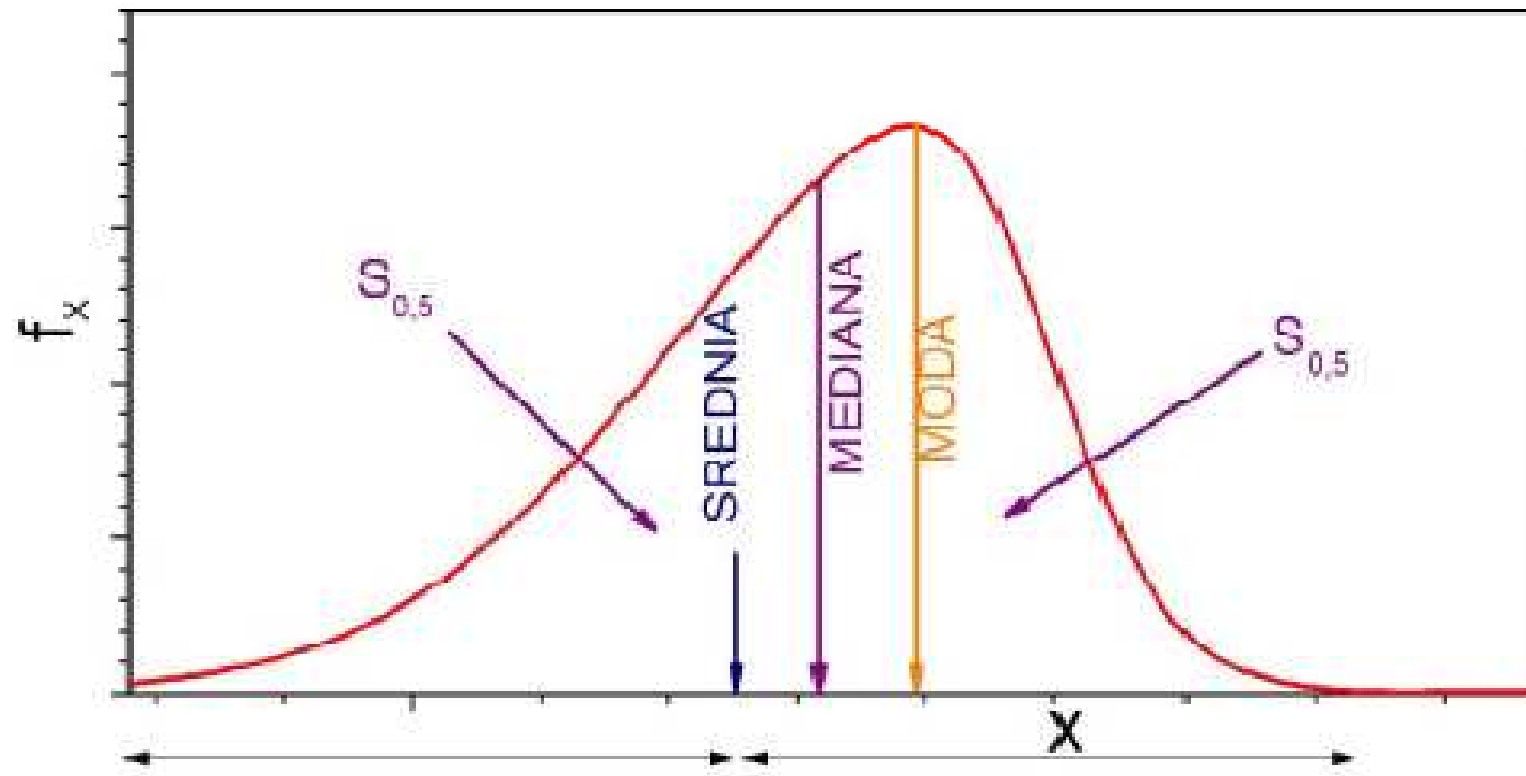

Średnia kwadratowa to przykład miary statystycznej liczb $a_1, a_2, \dots, a_n$. Jest to pierwiastek **ilorazu sumy** kwadratów n tychże liczb **przez ich liczbę**.

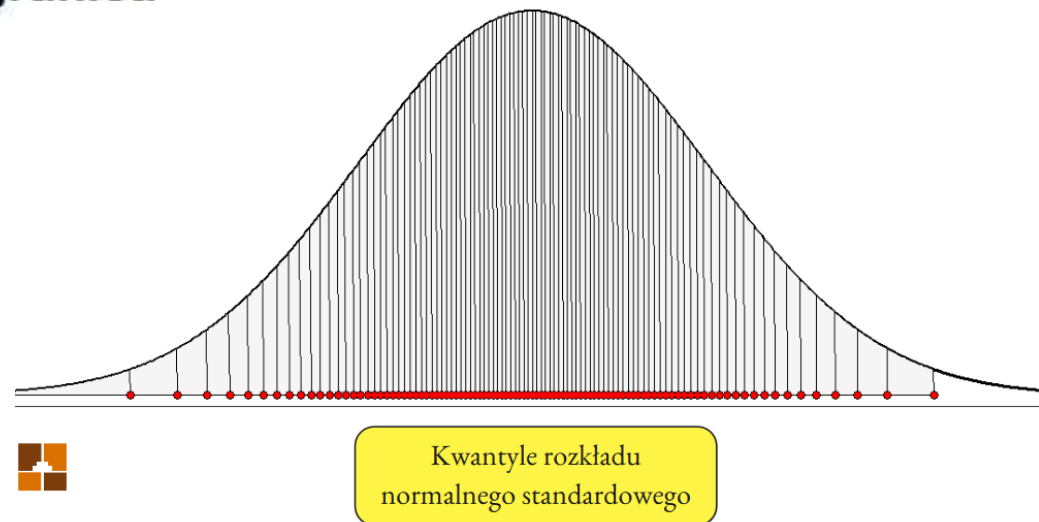
$$S_K = \sqrt{\frac{\sum_{k=1}^n a_k^2}{n}}$$

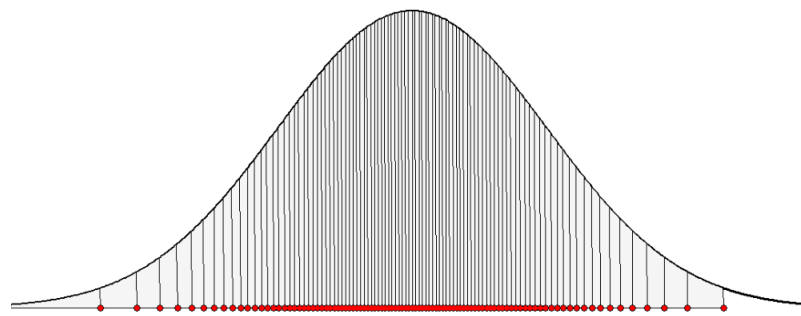
ŚREDNIA

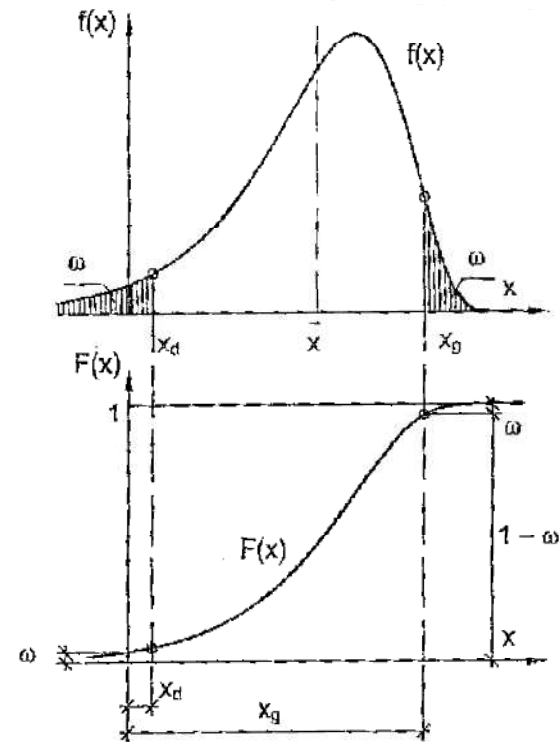
KWANTYLE

KWANTYLE

Kwantyle rozkładu normalnego standardowego

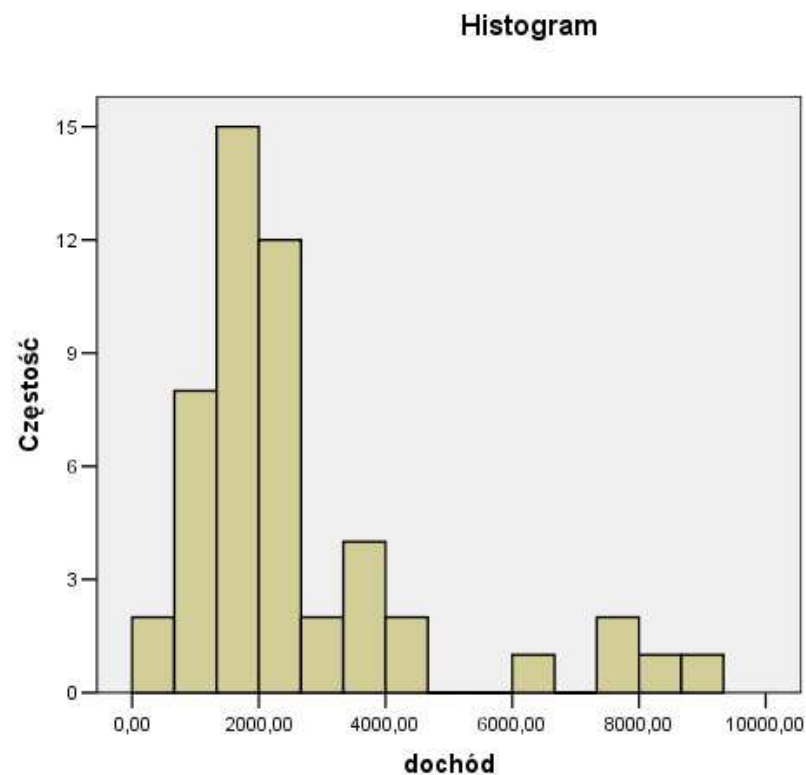

Rys. 1.4. Kwantyle dolny x_d i górny x_g zmiennej losowej x

ROZSTĘP

Rozstęp - różnica pomiędzy wartością maksymalną, a minimalną cechy - jest miarą charakteryzującą empiryczny obszar zmienności badanej cechy, nie daje on jednak informacji o zróżnicowaniu poszczególnych wartości cechy w zbiorowości.

$$R = x_{\max} - x_{\min}$$

WARIANCJA

Wariancja - jest to średnia arytmetyczna kwadratów odchyleń poszczególnych wartości cechy od średniej arytmetycznej zbiorowości.

Współczynnik zmienności - jest ilorazem bezwzględnej miary zmienności cechy i średniej wartości tej cechy, jest wielkością niemianowaną, najczęściej podawaną w procentach.

$$S_X^2 = \frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N}$$

S_X^2 – wariancja

X – wartości obserwacji

$\bar{X}$ – średnia wartości obserwacji

N – liczba obserwacji

$$v = \frac{S}{x} \cdot 100\%$$

ODCHYLENIE PEŁNOMOCNICTWA

Odchylenie standardowe (zróźnicowanie poszczególnych wartości od średniej) - jest to pierwiastek kwadratowy z wariancji. Stanowi miarę zróźnicowania o mianie zgodnym z mianem badanej cechy, określa przeciętne zróźnicowanie poszczególnych wartości cechy od średniej arytmetycznej. Jeżeli zbiorowość danych którą posiadamy jest tylko próbką z dużej zbiorowości odchylenie standardowe jest oszacowaniem (estymatorem), oznaczane jako „s” i liczone ze wzoru:

$$s = \sqrt{\frac{1}{n-1} \cdot \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}$$

Jeżeli zbiorowość danych, którą posiadamy jest całą populacją odchylenie standardowe jest dokładne, oznaczane jako „σ” i liczone ze wzoru:

$$\sigma = \sqrt{\frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}$$

SKOŚNOŚĆ

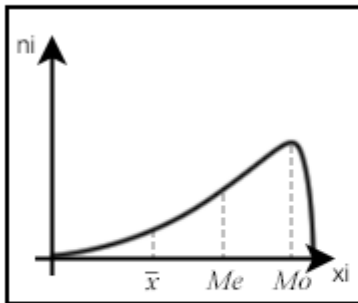
$$A = \frac{\bar{X} - Mo}{S_X}$$

A – współczynnik skośności

$\bar{X}$ – średnia wartości obserwacji

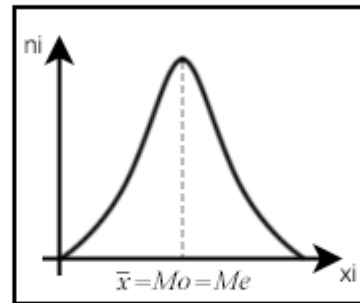
Mo – dominanta (moda)

S_X – odchylenie standardowe

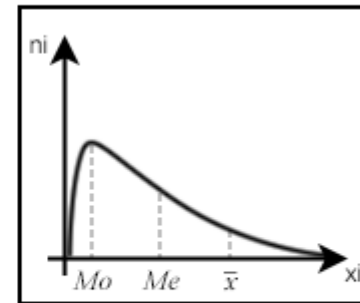
Asymetria lewostronna

$$\bar{x} < Me < Mo$$

Rozkład symetryczny

$$\bar{x} = Me = Mo$$

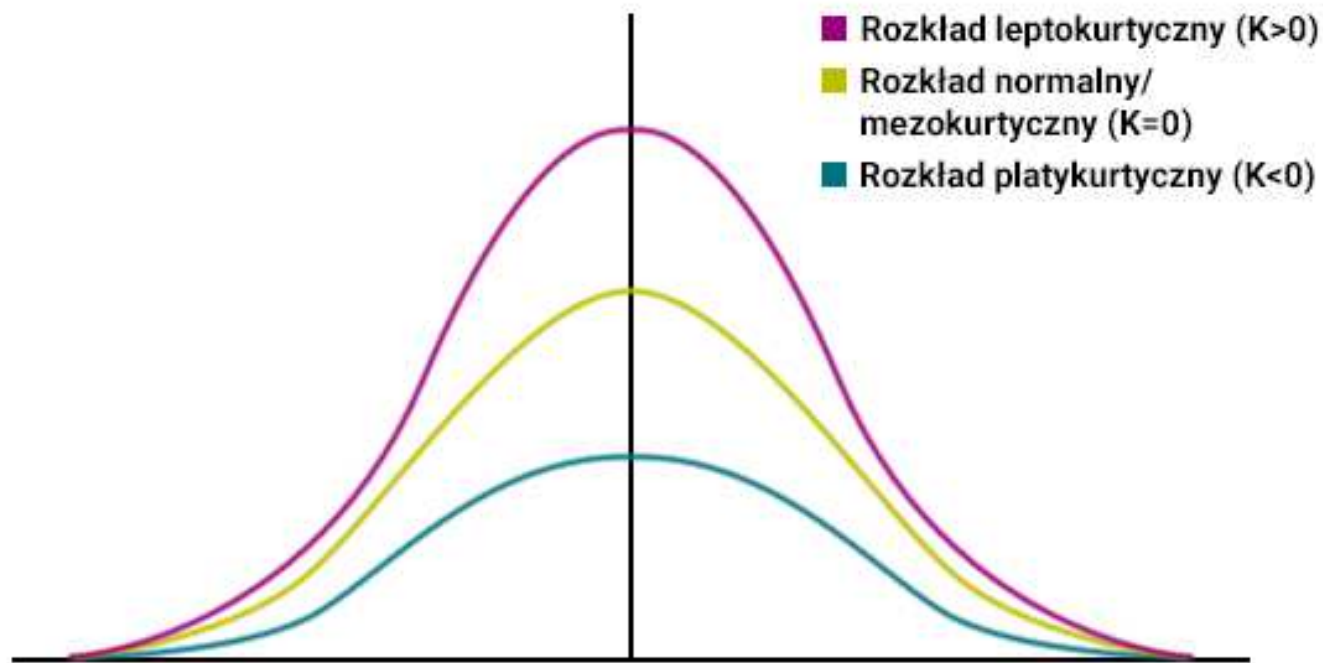

Asymetria prawostronna

$$\bar{x} > Me > Mo$$

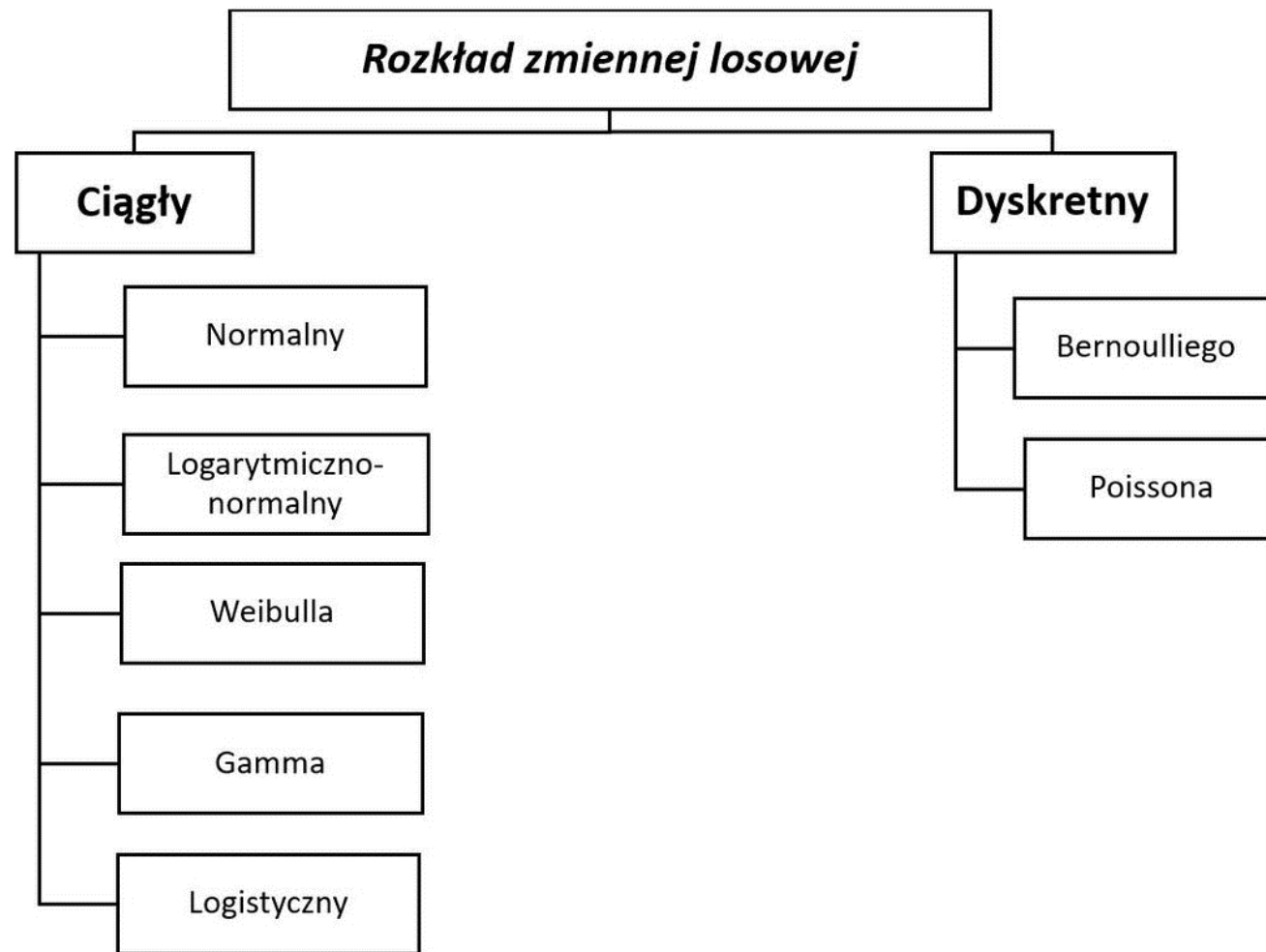
KURTOZA

Kurtoza charakteryzuje **względną szczytowość lub płaskość rozkładu w porównaniu z rozkładem normalnym.**

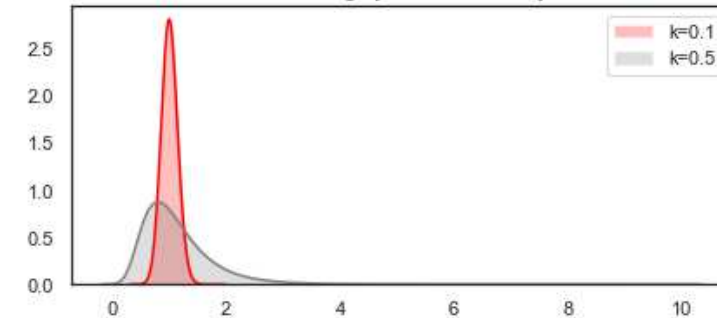
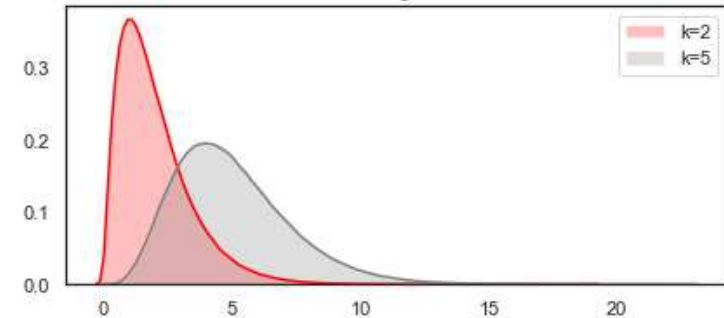
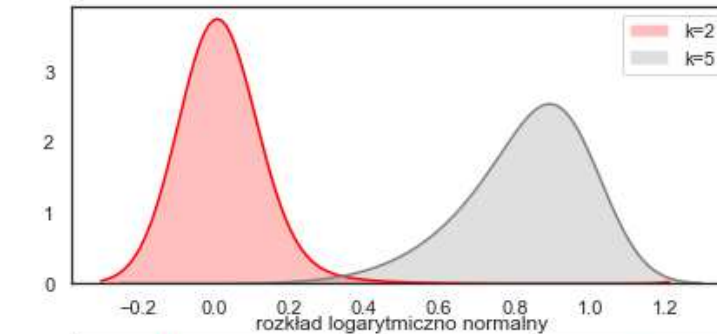
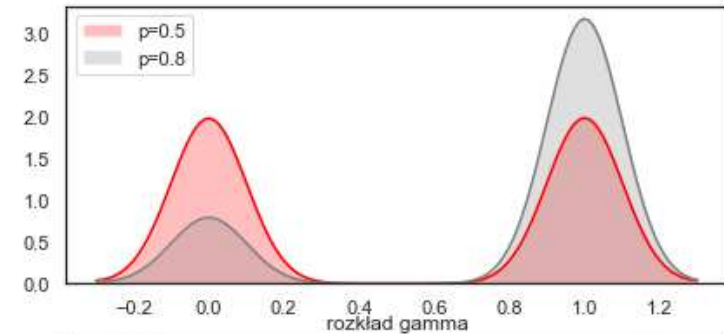
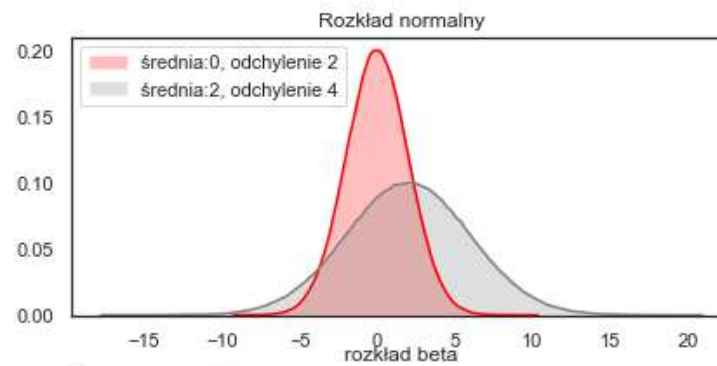
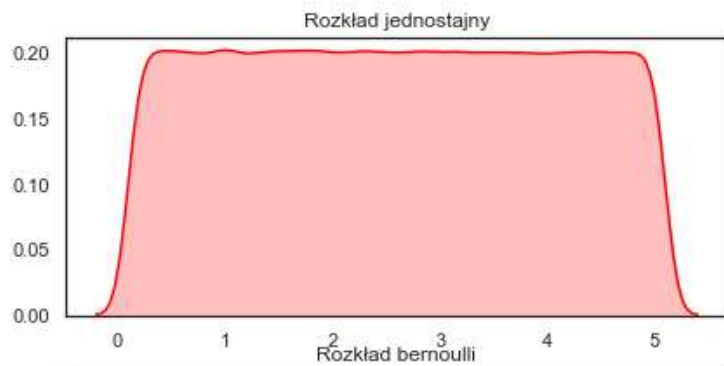

ROZKŁADY ZMIENNEJ LOSOWEJ

ROZKŁADY ZMIENNEJ LOSOWEJ

ROZKŁADY ZMIENNEJ LOSOWEJ

Rozkład:

normalny „N”

log-normalny „LN”

Gumbela
(dla max.) „G”

Weibulla
(dla min.) „W”

Ocena wartości centralnej:

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_i x_i$$

$$\hat{x} = \sqrt[n]{\prod_i x_i}$$

$$\hat{x} = \ln \left(\frac{1}{n} \sum_i e^{-\frac{x_i}{u}} \right)^{-u}$$

$$\hat{x} = \left(\frac{1}{n} \sum_i \sqrt[w]{x_i} \right)^w$$

Wzrost:

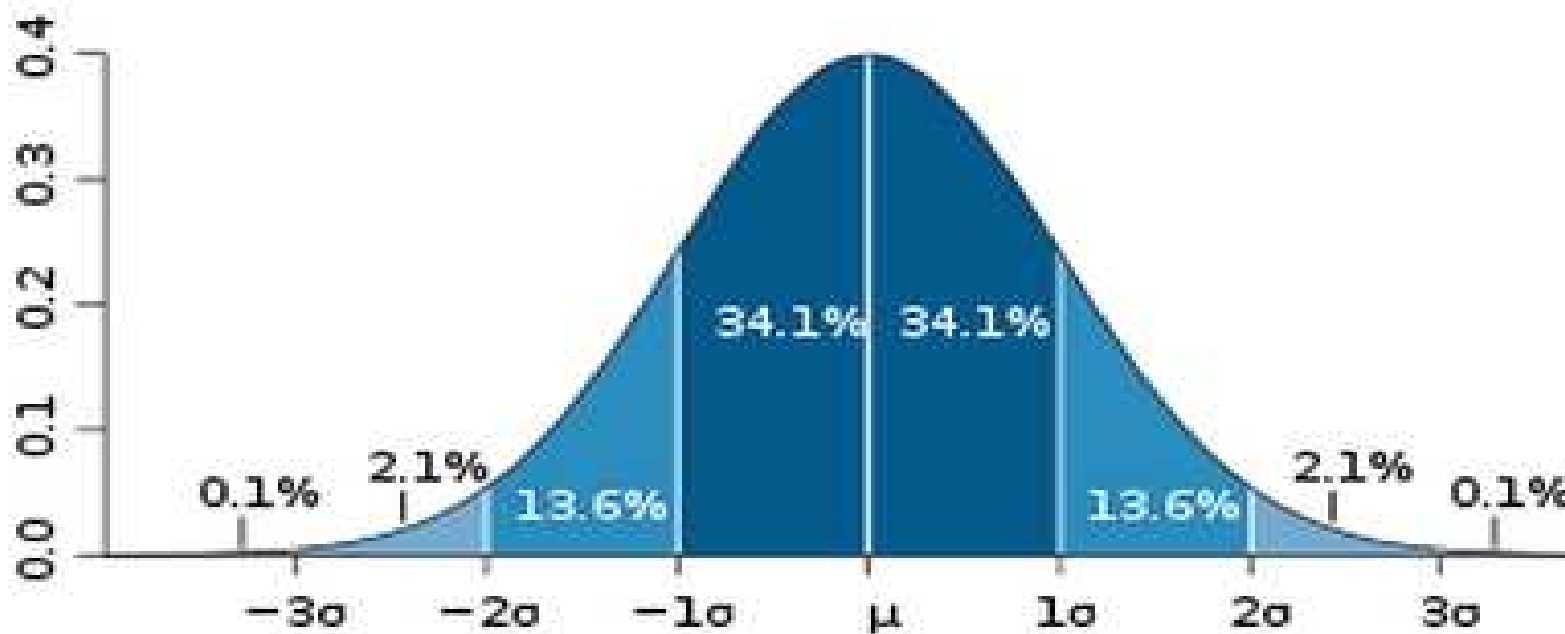
- w. określona

- mediana

- moda
(w. modalna)

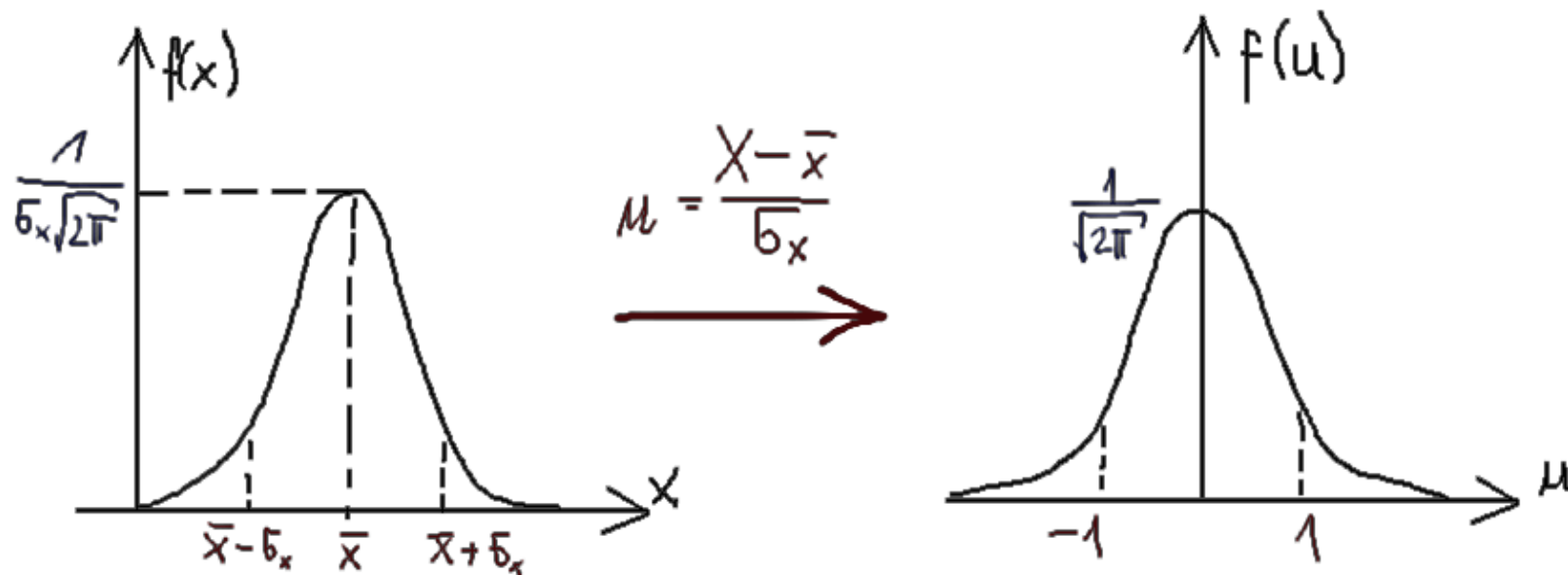
- w. charakterysty-
czna

ROZKŁAD NORMALNY

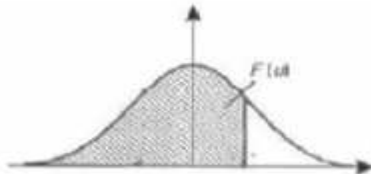
$$U = \frac{X - \mu}{\sigma_x}$$

ROZKŁAD NORMALNY

ROZKŁAD NORMALNY

Dystrybuanta rozkładu normalnego

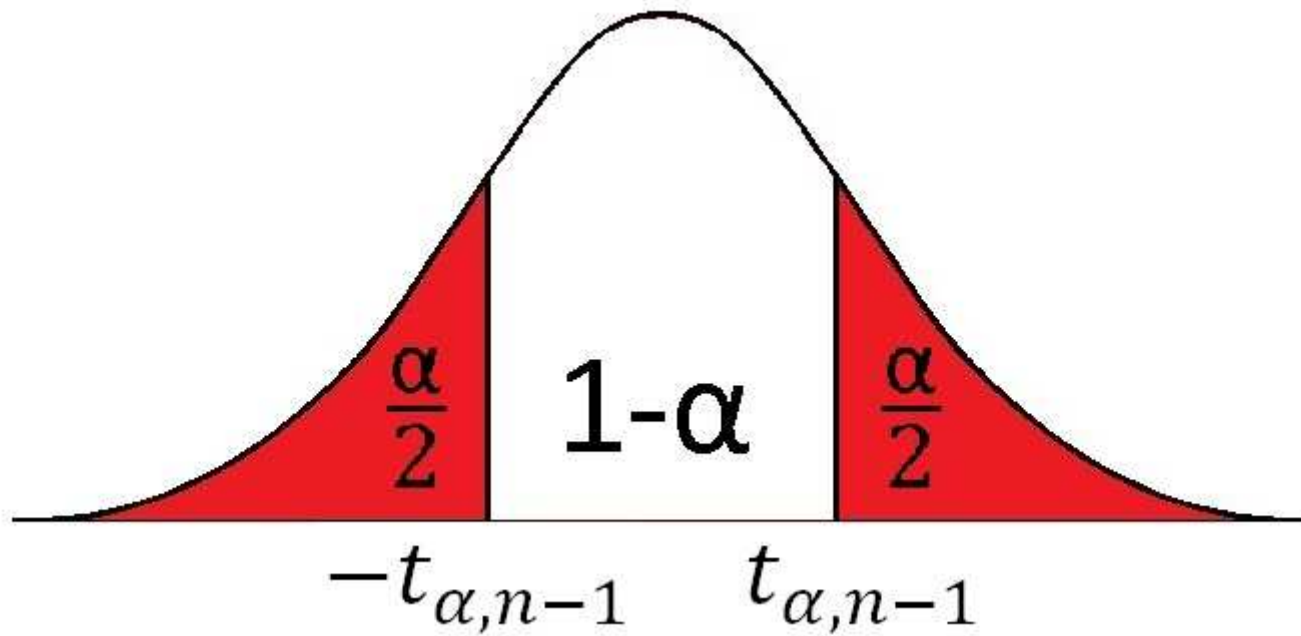

$F(u) = P(U \leq u)$, dla $u \geq 0$

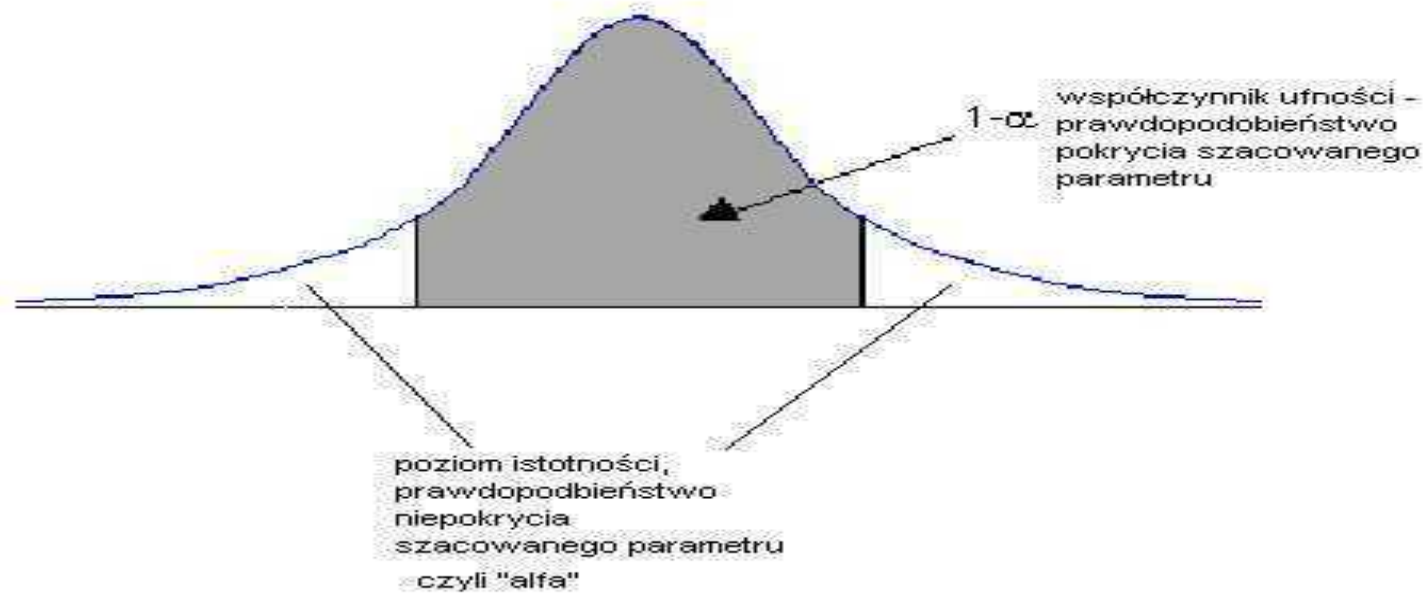
$$P(U < 1) = \varphi(1) = 0,8413$$

u	0,00	0,01	0,02	0,03	0,04	0,05	0,06	0,07	0,08	0,09
0,0	0,5000	0,5040	0,5080	0,5120	0,5160	0,5199	0,5239	0,5279	0,5319	0,5359
0,1	0,5398	0,5438	0,5478	0,5517	0,5557	0,5596	0,5636	0,5675	0,5714	0,5753
0,2	0,5793	0,5832	0,5871	0,5910	0,5948	0,5987	0,6026	0,6064	0,6103	0,6141
0,3	0,6179	0,6217	0,6255	0,6293	0,6331	0,6368	0,6406	0,6443	0,6480	0,6517
0,4	0,6554	0,6591	0,6628	0,6664	0,6700	0,6736	0,6772	0,6808	0,6844	0,6879
0,5	0,6915	0,6950	0,6985	0,7019	0,7054	0,7088	0,7123	0,7157	0,7190	0,7224
0,6	0,7257	0,7291	0,7324	0,7357	0,7389	0,7422	0,7454	0,7486	0,7517	0,7549
0,7	0,7580	0,7611	0,7642	0,7673	0,7704	0,7734	0,7764	0,7794	0,7823	0,7852
0,8	0,7881	0,7910	0,7939	0,7967	0,7995	0,8023	0,8051	0,8078	0,8106	0,8133
0,9	0,8159	0,8186	0,8212	0,8238	0,8264	0,8289	0,8315	0,8340	0,8365	0,8389
1,0	0,8413	0,8438	0,8461	0,8483	0,8506	0,8528	0,8550	0,8577	0,8599	0,8621
1,1	0,8643	0,8665	0,8686	0,8708	0,8729	0,8749	0,8770	0,8790	0,8810	0,8830
1,2	0,8849	0,8869	0,8888	0,8907	0,8925	0,8944	0,8962	0,8980	0,8997	0,9015
1,3	0,9032	0,9049	0,9066	0,9082	0,9099	0,9115	0,9131	0,9147	0,9162	0,9177
1,4	0,9192	0,9207	0,9222	0,9236	0,9251	0,9265	0,9279	0,9292	0,9306	0,9319
1,5	0,9332	0,9345	0,9357	0,9370	0,9382	0,9394	0,9406	0,9418	0,9429	0,9441

ROZKŁAD T-STUDENTA

POZIOM UFNOŚCI I ISTOTNOŚCI

PORZĄDKOWANIE DANYCH

Pomierzone średnice 40-tu amonitów [cm] wynoszą:

3,2	3,7	3,9	3,4	3,1	3,1	3,1	3,9	3,5	3,3
3,6	3,8	3,7	3,0	3,5	3,2	3,5	3,7	3,9	3,6
3,4	2,9	3,2	3,4	2,9	3,6	3,7	3,3	3,4	4,0
3,8	3,7	3,3	2,9	3,1	3,2	3,6	3,5	3,3	3,4

podsumujmy:

wszystkich przypadków: $n = 40$;

przybliżeniem ilości klas będzie pierwiastek kwadratowy z 40, $k = \text{ok. } 6$;

wartość minimalna $x_{\min} = 2,9$;

wartość maksymalna $x_{\max} = 4,0$;

Różnica pomiędzy $x_{\max} - x_{\min} = \Delta X = 1,1$;

szerokość przedziału klasowego: $\Delta X / k = 0,18$ (dla wygody wartość tą rozszerzamy do 0,2);

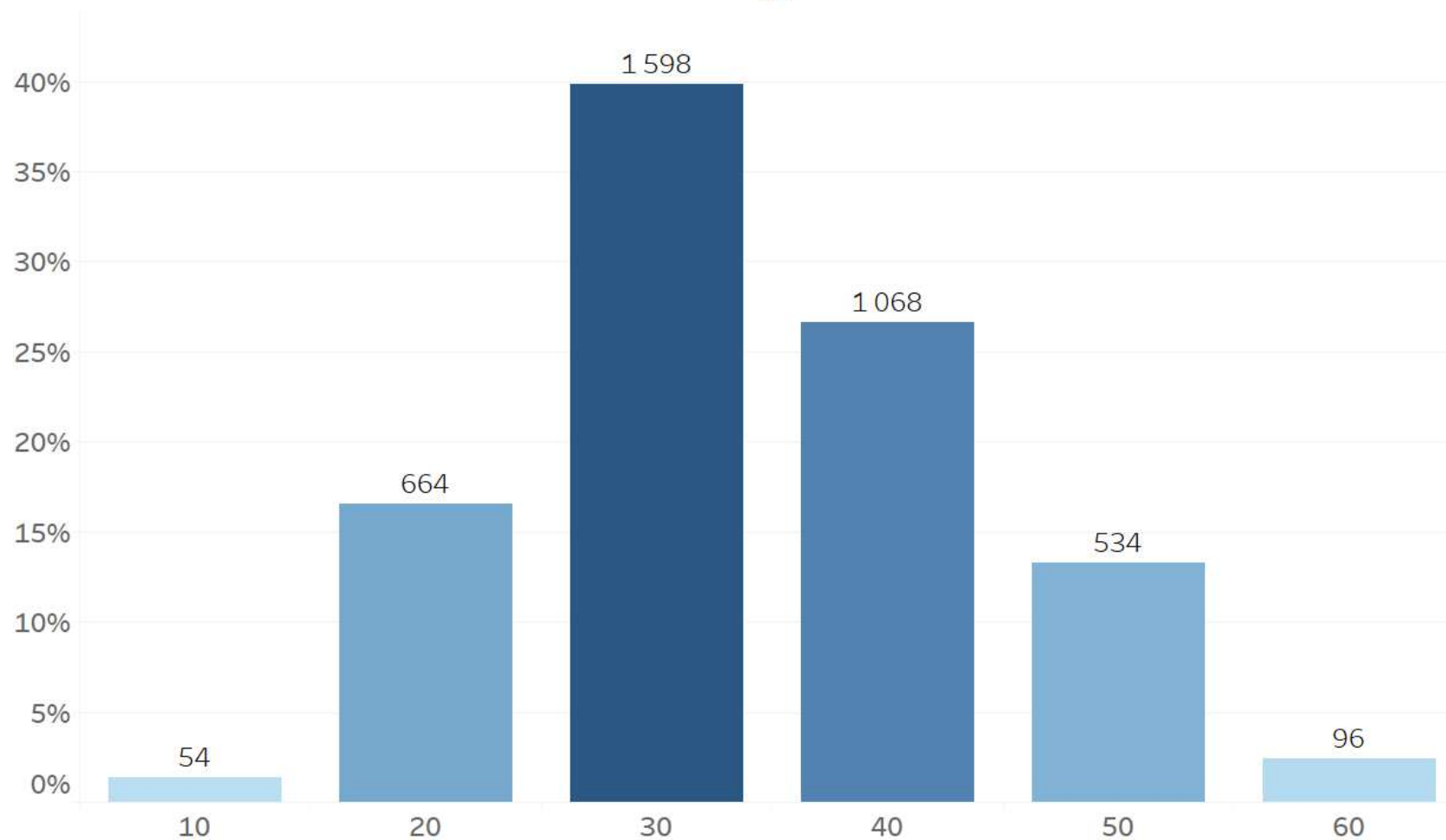
Szereg rozdzielczy przedstawiono poniżej w formie tabelarycznej.

Szereg rozdzielczy:

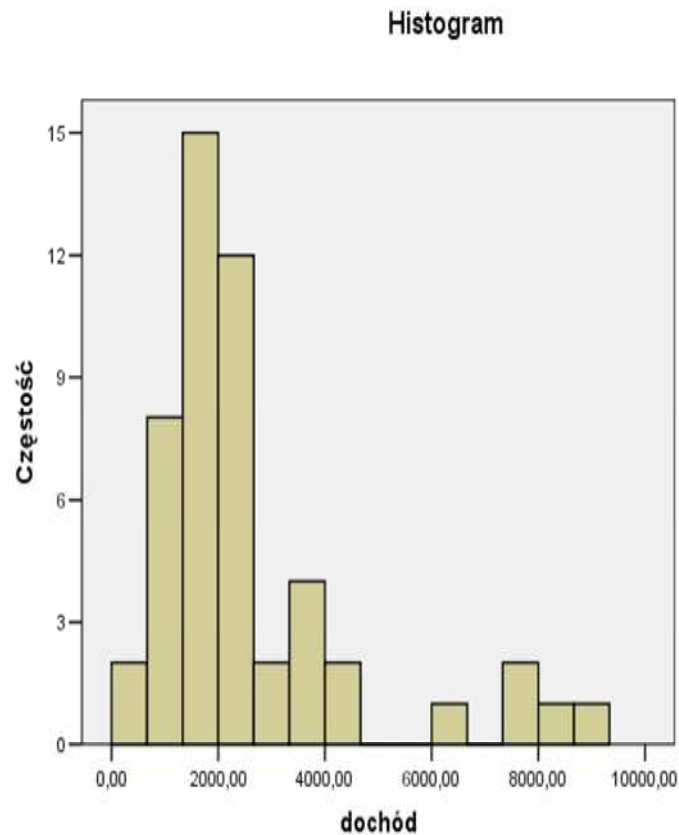
lp.	przedział	liczebności (l_i)	częstości (p_i) [%]
1.	2,85-3,05	4	10
2.	3,05-3,25	8	20
3.	3,25-3,45	9	22,5
4.	3,45-3,65	8	20
5.	3,65-3,85	7	17,5
6.	3,85-4,05	4	10
		$\Sigma = 40$	$\Sigma = 100\%$

PORZĄDKOWANIE DANYCH

Klienci wg wieku

PORZĄDKOWANIE DANYCH

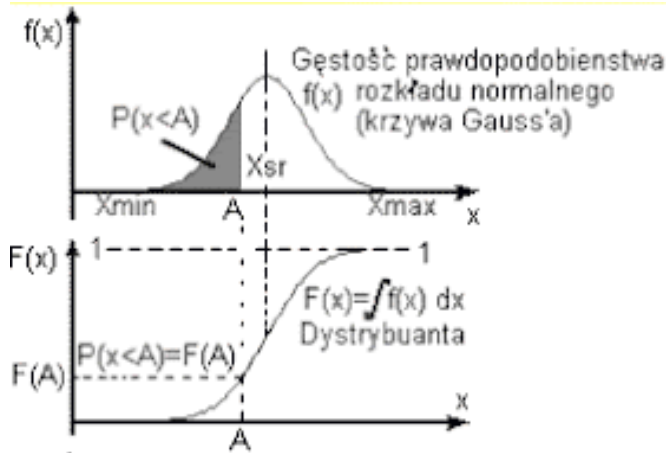
Podstawą do zbudowania szeregu rozdzielczego jest odpowiednie pogrupowanie wyników w klasy. W tym celu konieczne jest ustalenie dla danej próby: **rozstęp próby, ilości klas, długości klas, początku klasy dolnej.**

Rozstęp próby: $R = \max - \min$

Liczba klas: $k \approx \sqrt{n}$ lub $k \approx 1 + 3,322 \log n$

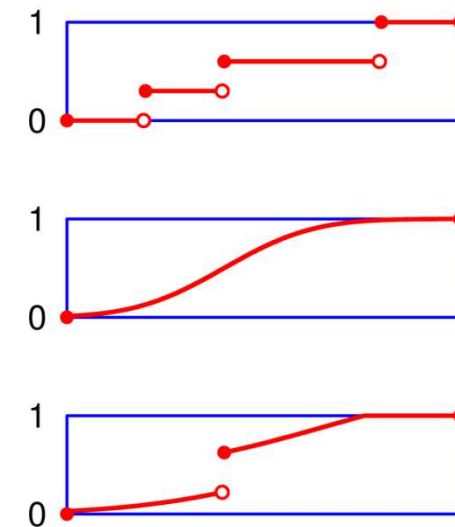
Długość klas: $b = R/k$

PORZĄDKOWANIE DANYCH

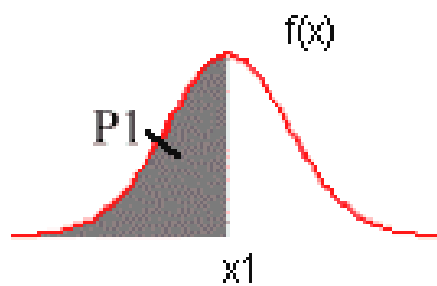

Funkcja $f(x)$ gęstości (ang.: density) rozkładu prawdopodobieństwa jest pochodną dystrybuanty $F(x)$

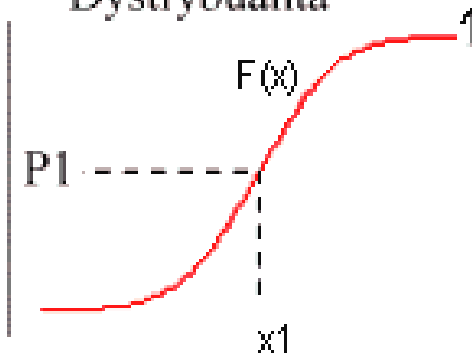
Dystrybuanta $F(x)$ czyli rozkład skumulowany jest więc całką funkcji $f(x)$ gęstości rozkładu prawdopodobieństwa

Gęstość prawdopodobieństwa

Dystrybuanta

POLITECHNIKA
RZESZOWSKA
Im. IGNACEGO LUKASIEWICZA

WYDZIAŁ BUDOWNICTWA, INŻYNIERII ŚRODOWISKA I ARCHITEKTURY

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!